

MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE
DIREKTORAT ZA ELEKTRONSKU UPRAVU I INFORMATIČKU BEZBJEDNOST

PREDLOG
ZA PONOVO POKRETANJE PROJEKTA „GLAS GRAĐANA – e-PETICIJE“

Podgorica, decembar 2018. godine

Sadržaj

Uvod.....	1
Način funkcionisanja.....	1
Kriterijumi za podnošenje elektronske peticije	2
Opis aplikativnog rješenja web portala e-Peticije.....	3
Realizovane aktivnosti na ponovnom pokretanju web portala e-Peticije sa predlogom daljih aktivnosti	4

Uvod

U cilju povećanja transparentnosti u komunikaciji građana i Vlade, 2012. godine je pokrenut projekat „Glas građana – e-Peticije“, kojim je omogućeno da građani Crne Gore, putem podnošenja elektronskih peticija, utiču na proces kreiranja javnih politika. Projekat je realizovan u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) – Kancelarija u Podgorici, na osnovu Sporazuma o realizaciji projekta potpisanog 23. aprila 2012. godine, oslanjajući se na uporedna iskustva Velike Britanije, Njemačke i SAD-a.

Web portal e-Peticije omogućava da svaki punoljetni državljanin ili stranac sa stalnim boravkom u Crnoj Gori može da pokrene ili glasa za elektronsku peticiju iz bilo koje oblasti u okviru djelokruga rada Vlade.

Prema poslednjem zvaničnom Izvještaju o funkcionisanju web portala e-Peticije, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 24. aprila 2013. godine, ovim putem je podnijeto ukupno 55 elektronskih peticija od kojih je 21 ispunila uslove za glasanje. Ove peticije su prikupile ukupno 14.136 glasova podrške. Ukupno 34 peticije su odbijene jer, u skladu sa pravilima, nijesu bile u nadležnosti Vlade već jedinica lokalne samouprave.

U skladu sa reformom javne uprave u Crnoj Gori, te procesom razvoja e-Demokratije kao važnog segmenta razvoja informacionog društva, Ministarstvo javne uprave je u okviru Akcionog plana za realizaciju Strategije reforme javne uprave 2016-2020 prepoznalo potrebu ponovnog pokretanja projekta "Glas građana - e-Peticije". U skladu sa tim započet je proces revitalizacije web portala e-Peticije. U okviru Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori za period 2018-2020, planirana je aktivnost unapređenja, odnosno proširenja platforme na jedinice lokalne samouprave uz tehničko unapređenje servisa.

Način funkcionisanja

Kandidujući peticiju na web portalu e-Peticije korisnik bira ministarstvo nadležno za postupanje po njegovoj/njenoj peticiji. Da bi podnijeli peticiju, korisnici na web portalu e-Peticije popunjavaju online formular u kojem navode: naziv ili temu elektronske peticije, jasan opis teme elektronske peticije i aktivnosti koje žele da Vlada preduzme, ministarstvo kojem je peticija upućena, ime i prezime podnosioca peticije (podatak vidljiv na Portalu), JMB, broj biometrijske lične karte i email za kontakt (podaci nisu vidljivi na Portalu). Takođe, građani daju saglasnost da njihovi lični podaci budu korišćeni za potrebe obrade peticije. JMB i broj lične karte su, od trenutka automatizovane kompjuterske kontrolne provjere uparivanjem sa podacima Centralnog registra stanovništva, zaštićeni, kriptovani i nisu dostupni nikome u skladu sa Zakon o zaštiti podataka o ličnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 079/08, 070/09, 044/12, 022/17).

Ukoliko peticija ispuni pravila za podnošenje, nadležno ministarstvo prihvata da ona bude vidljiva na web portalu e-Peticije i postaje otvorena za glasanje. Peticija koja ne ispunjava

propisana pravila se odbacuje, a podnosilac peticije biva obaviješten putem maila o razlozima donošenja takve odluke.

Sve elektronske peticije se prihvataju i objavljuju na portalu e-Peticije pod uslovom da:

- zahtijevaju da Vlada preduzme konkretnu aktivnost iz djelokruga njenih nadležnosti;
- suštinski nijesu identične sa nekom drugom elektronskom peticijom koja je otvorena za glasanje;
- ispunjavaju Kriterijume za podnošenje elektronske peticije.

Kriterijumi za podnošenje elektronske peticije

Elektronska peticija **ne smije** sadržati:

- a) *Tajne podatke, klevetničke ili netačne informacije i nezakonite inicijative*
 - Informacije koje su predmet sudskog postupka koji je u toku ili čije je objavljivanje zabranjeno odlukom suda ili propisima o tajnosti podataka;
 - Informacije koje su komercijalno osjetljive ili mogu izazvati ličnu uznemirenost ili štetu;
 - Inicijative koje predstavljaju ili pozivaju na kršenje zakona i drugih propisa;
 - Imena i druge lične podatke pojedinaca.
- b) *Uvredljive, šaljive ili besmislene zahtjeve*
 - Uvredljiv, provokativan ili nepristojan vokabular;
 - Propagiranje rasne, nacionalne i vjerske netolerancije ili diskriminacije;
 - Nerazumljive formulacije;
 - Izjave koje se svode na reklamiranje;
 - Šale ili besmisleni sadržaj.
- c) *Pitanja koja nijesu u nadležnosti Vlade*
 - Materijali koji se odnose na političke partije;
 - Komercijalna podrška, uključujući promovisanje bilo kog proizvoda, usluge ili publikacije;
 - Pitanja kojima se bave drugi organi;
 - Pitanja koja se odnose na privatni status pojedinaca;
 - Zahtjevi za slobodan pristup informacijama.
- d) *Pitanja koja se odnose na počasti i imenovanja*
 - Kandidovanje za državna i javna priznanja i nagrade;
 - Kandidovanje za javne funkcije;
 - Razrješenje sa javne funkcije.

Elektronska peticija koja nije u skladu sa ovim uputstvima ne može biti prihvaćena i dostupna za glasanje na web portalu e-Peticije. O razlozima za odbijanje, podnosioci će biti informisani putem e-maila osim kada je riječ o očigledno uvredljivim, šaljivim ili besmislenim peticijama. Odbijanje peticije ne sprječava podnosioca da podnese novu peticiju koja ispunjava navedene uslove. Jedna ista osoba može da podnese **najviše 3 peticije za sedam dana**.

Ako peticija u roku od **60 dana** dobije podršku najmanje **6.000 građana** nadležno ministarstvo je podnosi Vladi na razmatranje u roku od 20 radnih dana od završetka glasanja. Peticija se zatim razmatra na sjednici Vlade koja odlučuje da li će, i u kojoj mjeri, prihvatiti zahtjeve iznijete u

peticiji. Ukoliko odluči da prihvati peticiju, Vlada zaključkom zadužuje nadležno/a ministarstvo/a da preduzme/u odgovarajuće aktivnosti u cilju ispunjavanja navedenih zahtjeva. Istovremeno, ukoliko odluči da peticija nije prihvatljiva, Vlada o tome obavještava javnost navodeći razloge zbog kojih je peticija na sjednici Vlade ocijenjena kao neprihvatljiva.

Opis aplikativnog rješenja web portala e-Peticije

Web portal za pokretanje online peticija je razvijen i implementiran kao *user friendly* okruženje (jednostavno i intuitivno za korišćenje). Postoje dva funkcionalna segmenta koji krajnjem korisniku izgledaju kao jedna cjelina, s tim što je jasno odvojen dio portala koji se bavi aktivnostima u vezi sa upravljanjem tokova peticija (podnošenje, podrška, pretrage i sl.) od dijela koji služi za administraciju i upravljanje aktivnostima kontrole ispravnosti podataka potpisnika, komunikaciju s nadležnim državnim institucijama, odobravanjem objavljivanja peticije i sl. Aplikacija je razvijena na .NET platformi.

Građani portalu pristupaju preko linka <https://epeticije.gov.me> i mogu sami pratiti status peticije koja ih zanima čime se otklanja mogućnost da nekim administrativnim propustom ona eventualno ostane neobrađena.

Početna strana web portala e-Peticije sadrži informacije o peticijama, podijeljene u tri grupe – najposjećenije peticije, najnovije peticije i peticije čiji rok glasanja uskoro ističe.

Kada građanin pronađe peticiju za koju želi da glasa, otvara se posebna forma za unos potrebnih podataka. Odmah nakon potvrđne akcije korisnika, sistem se obraća bazi građana koja je u nadležnosti MUP-a preko posebne sigurne veze (web servis SSL) i traži potvrdu o korisniku. Ukoliko servis građana vrati negativni odgovor, sistem upozorava korisnika i program mu nudi mogućnost ponovnog unosa JMB i broja LK. Nakon uspješno izvršenog glasanja, korisnik dobija poruku da je uspješno glasao.

Proces kreiranja peticije odvija se u strogo kontrolisanoj proceduri od tri koraka. Prvi korak u proceduri kreiranja nove peticije od posjetioca zahtijeva unos sljedećih polja: Naziv peticije (najviše 150 karaktera), Tekst peticije (najviše 1000 karaktera) i Nadležno ministarstvo. U drugom koraku korisnik unosi svoje lične identifikacione podatke. Nakon uspješnog kandidovanja peticije, podnosilac se obavještava o uspješnosti kandidovanja peticije i sistem mu automatski šalje mail sa detaljnim informacijama o peticiji koja je kandidovana kao i informacijama o proceduri koja slijedi u procesu validacije peticije.

Podnosilac, prilikom kandidovanja peticije, mora da naznači ministarstvo kojem se peticija upućuje. U ovom trenutku peticija ima status **kandidovana**. Ministarstvo ima mogućnost da vidi samo peticije koje su njima dodijeljene i ima mogućnost da peticiju prihvati, odbije ili reklamira.

Prihvaćena peticija postaje aktivna i moguće je za nju glasati u predviđenom roku, nakon čega se arhivira. Ukoliko se donese odluka o odbijanju peticije ona odmah završava svoj životni vijek, dobija status **odbijena**, i arhivira se. Ukoliko iz određenih razloga peticija nije u nadležnosti

ministarstva koje je građanin naznačio, postoji mogućnost preusmjeravanja na nadležno ministarstvo.

Realizovane aktivnosti na ponovnom pokretanju web portala e-Peticije sa predlogom daljih aktivnosti

U cilju ponovnog pokretanja sistema Ministarstvo javne uprave je u prethodnom periodu izvršilo sljedeće aktivnosti:

- **Testiranje aplikativnog rješenja**
Kreirani su scenariji za podnošenje peticija, glasanje za peticije, verifikaciju peticija u ministarstvu, postupanje u slučaju reklamacije. Svi scenariji su uspješno realizovani i verifikovani od strane svih učesnika u procesu testiranja;
- **Testiranje web servisa za provjeru ličnih podataka korisnika u bazi građana i obnova certifikata servera u MUP-u**
Za potrebe ovog web portala odnosno verifikacije podataka korisnika, ostvarena je veza sa bazom građana u Ministarstvu unutrašnjih poslova preko posebne sigurne veze kojom se traži potvrda podataka o korisniku. U tu svrhu se koristi certifikat za uređaje GOV ME-CA koji je importovan na serveru/servisu u cilju kreiranja sigurne veze između dva sistema. Certifikat je reizdat za potrebe servera.
- Obnovu SSL certifikata za web server za adrese *epeticije.gov.me* i *portis.gov.me*, za potrebe projekta „Glas građana – e-Peticije“.

U sljedećem periodu potrebno je:

- **Odrediti lica iz ministarstava koja će biti angažovana na poslovima praćenja i koordinacije**
U svakom ministarstvu mora biti određen najmanje jedan službenik zadužen za pregled i verifikaciju peticija podnijetih njegovom ministarstvu, koju na kraju može prihvatiti, odbiti ili reklamirati.
- **Odrediti komisiju (supervizore) koja će odlučivati o pitanjima od značaja za proces e-peticija te eventualnih sporova oko nadležnosti**
Komisiju će činiti više lica, koja mogu imati uvid u sve peticije i pomoći korisnicima iz ministarstava da donesu relevantnu odluku. Komisija može preusmjeriti peticiju na drugo ministarstvo ili je vratiti na razmatranje. Takođe, Komisija može odlučiti da peticija ne zadovoljava neki od kriterijuma za objavljivanje i predložiti njeno odbijanje.
- **Organizovati obuku svih korisnika na sistemu**
S obzirom da je u ministarstvima došlo do kadrovskih promjena, kao i da je od trenutka prvog pokretanja ovog projekta došlo do promjena u organizacionoj strukturi državne uprave, formiranjem novih ministarstava, potrebno je organizovati novu obuku svih korisnika. Obuka treba da, osim rada sa aplikativnim rješenjem, sadrži i obuku vezanu za postupanje po unaprijed dogovorenim procedurama za postupanje.
- **Promovisati ponovno pokretanje projekta**

Potrebno je informisati javnost da je projekat ponovo pokrenut i informisati o uslovima za podnošenje peticija.

- **Potrebno je planirati proširenje projekta na jedinice lokalne samouprave**

To bi zahtjevalo prilagođavanje postojećeg rješenja potrebama lokalne samouprave, obezbjeđenje eventualnih dodatnih hardverskih kapaciteta, obuku korisnika, promociju i ostale neophodne aktivnosti.

PRILOZI

- Informacija o funkcionisanju portala „Glas građana – e-Peticije“, januar 2013
- Drugi izvještaj o funkcionisanju portala „Glas građana – e-Peticije“, april 2013

VLADA CRNE GORE

TIM ZA KOORDINACIJU KOMUNIKACIONIH AKTIVNOSTI

IZVJEŠTAJ O FUNKCIONISANJU PORTALA „GLAS GRAĐANA – E-PETICIJE“

I UVOD

„Glas građana – e-peticije“ je portal koji omogućava javnosti da utiče na proces kreiranja javnih politika, putem podnošenja elektronskih peticija Vladi Crne Gore. Ovaj projekat predstavlja značajan iskorak u pravcu unapređenja participativne demokratije, otvorenosti Vlade za dijalog i partnerstvo sa civilnim društvom i aktivnog učešća javnosti u procesu kreiranja javnih politika.

Na portalu „Glas građana – e-peticije“ svaki punoljetni državljanin ili stranac sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori može da pokrene ili glasa za elektronsku peticiju iz bilo koje oblasti iz djelokruga rada Vlade.

Pokretanje „Glasa građana“ inicirao je predsjednik 39. Vlade Crne Gore Igor Lukšić na godišnjoj konferenciji za novinare 27. decembra 2011. godine.

Izrada portala za elektronske peticije je jedna od aktivnosti predviđenih Akcionim planom pripremljenim u skladu sa principima multilateralne inicijative Partnerstvo otvorenih vlada, koju je pokrenula administracija predsjednika SAD-a Baraka Obame. Realizacijom ovog projekta, Crna Gora je postala prva zemlja u širem regionu koja je uvela ovakav model interaktivnog kreiranja javnih politika.

Projekat je realizovan u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) – Kancelarija u Podgorici, na osnovu Sporazuma o realizaciji projekta potpisanog 23. aprila 2012. godine, oslanjajući se na uporedna iskustva Velike Britanije, Njemačke i SAD-a.

Portal su zvanično pustili u rad tadašnji predsjednik Vlade Igor Lukšić i stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski na konferenciji za novinare 9. oktobra 2012. godine.

Do sada je uspješno podnijeto 14 elektronskih peticija, koje su ukupno prikupile 9,2 hiljade glasova podrške građana Crne Gore.

Peticija kojom se zahtijeva hitna izgradnja i/ili dogradnja vrtića u Podgorici, Baru i drugim opštinama gdje je prisutan problem ograničenih smještajnih kapaciteta, izglasana je 11. decembra 2012. godine, dobivši ukupno 6.616 glasova.

Sljedeća peticija sa najvećim brojem glasova, koja nije izglasana, dobila je 1.686 glasova podrške. Ovom peticijom traženo je propisivanje krivične odgovornosti za zlostavljanje životinja i osnivanje posebne službe - „policije za zaštitu životinja“.

II NAČIN FUNKCIONISANJA PORTALA

Portal „Glas građana“ omogućava svakom punoljetnom državljaninu Crne Gore koji ima biometrijsku ličnu kartu, kao i strancu sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori koji posjeduje ličnu kartu za strance, da podnesu peticiju iz bilo koje oblasti u okviru nadležnosti Vlade Crne Gore.

Kandidujući peticiju na portalu „Glas građana“ korisnik bira ministarstvo nadležno za postupanje po njegovoj/njenoj peticiji.

Ukoliko peticija ispunji pravila za podnošenje, nadležno ministarstvo prihvata da ona bude vidljiva na portalu i otvorena za glasanje. Ako peticija ne ispunjava propisana pravila, ona se odbacuje, a podnosilac peticije biva obaviješten putem maila o razlozima donošenja takve odluke.

Ako peticija u roku od 60 dana dobije podršku najmanje 6.000 građana nadležno ministarstvo je podnosi Vladi na razmatranje u roku od 20 radnih dana od završetka glasanja.

Peticija se zatim razmatra na sjednici Vlade i Vlada odlučuje da li će, i u kojoj mjeri, prihvatiti zahtjeve iznijete u peticiji. Ukoliko odluči da prihvati peticiju, Vlada zaključkom zadužuje nadležna ministarstva da preduzmu odgovarajuće aktivnosti u cilju ispunjavanja navedenih zahtjeva.

Istovremeno, ukoliko odluči da peticija nije prihvatljiva, Vlada o tome obavještava javnost navodeći razloge zbog kojih je peticija na sjednici Vlade ocijenjena kao neprihvatljiva (npr. u suprotnosti je sa strateškim opredjeljenjima i politikama za koje je Vlada dobila mandat od Skupštine Crne Gore).

III PRAVILA ZA PODNOŠENJE E-PETICIJA

Sve elektronske peticije se prihvataju i objavljuju na portalu „Glas građana – e-peticije“ pod uslovom da:

- zahtijevaju da Vlada preduzme konkretnu aktivnost iz djelokruga njenih nadležnosti;
- suštinski nijesu identične sa nekom drugom elektronskom peticijom koja je otvorena za glasanje;
- ispunjavaju Kriterijume za podnošenje elektronske peticije.

Uslovi podnošenja

Da bi podnijeli ili potpisali elektronsku peticiju, korisnik mora biti:

- državljanin Crne Gore i imati biometrijsku ličnu kartu ili
- strani državljanin sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori i imati ličnu kartu za strance.

Da bi podnijeli peticiju, korisnici moraju koristiti online formular na portalu „Glas građana – e-peticije“ u kojem navode:

- naziv ili temu elektronske peticije;
- jasan opis teme elektronske peticije i aktivnosti koje žele da Vlada preduzme;
- ministarstvo kojem je peticija upućena;
- ime i prezime podnosioca peticije (ovaj podatak je vidljiv na Portalu);
- JMB, broj biometrijske lične karte i email podnosioca peticije (podaci nisu vidljivi na Portalu);
- saglasnost da lični podaci podnosioca peticije budu korišćeni za potrebe obrade peticije.

Kriterijumi za podnošenje elektronske peticije

Elektronska peticija **ne smije** sadržati:

Tajne podatke, klevetničke ili netačne informacije i nezakonite inicijative

- Informacije koje su predmet sudskog postupka koji je u toku ili čije je objavljivanje zabranjeno odlukom suda ili propisima o tajnosti podataka;
- Informacije koje su komercijalno osjetljive ili mogu izazvati ličnu uznemirenost ili štetu;
- Inicijative koje predstavljaju ili pozivaju na kršenje zakona i drugih propisa;
- Imena i druge lične podatke pojedinaca.

Uvredljive, šaljive ili besmislene zahtjeve

- Uvredljiv, provokativan ili nepristojan vokabular;
- Propagiranje rasne, nacionalne i vjerske netolerancije ili diskriminacije;
- Nerazumljive formulacije;
- Izjave koje se svode na reklamiranje;
- Šale ili besmisleni sadržaj.

Pitanja koja nijesu u nadležnosti Vlade

- Materijali koji se odnose na političke partije;
- Komercijalna podrška, uključujući promovisanje bilo kog proizvoda, usluge ili publikacije;
- Pitanja kojima se bave drugi organi;
- Pitanja koja se odnose na privatni status pojedinaca;
- Zahtjevi za slobodan pristup informacijama.

Pitanja koja se odnose na počasti i imenovanja

- Kandidovanje za državna i javna priznanja i nagrade;
- Kandidovanje za javne funkcije;
- Razrješenje sa javne funkcije.

Elektronska peticija koja nije u skladu sa ovim upustvima ne može biti prihvaćena i dostupna za glasanje na portalu „Glas građana – e-peticije“. Podnosioci će biti informisani putem e-maila o razlozima za odbijanje, osim kada je riječ o očigledno uvredljivim, šaljivim ili besmislenim peticijama.

Odbijanje peticije ne sprečava podnosioca da podnese novu peticiju koja ispunjava navedene uslove.

Jedna ista osoba može da podnese najviše 3 peticije za sedam dana.

II MEĐUNARODNI ZNAČAJ PROJEKTA „GLAS GRAĐANA – E-PETICIJE“

Realizacijom ovog projekta Crna Gora je, kao prva zemlja u ovom dijelu Evrope, implementirala iskustva najrazvijenijih demokratija svijeta koje su svojim građanima omogućile ovaj vid direktnog učešća u kreiranju javnih politika.

Američka državna sekretarka Hilari Klinton je apostrofirala značaj projekta „Glas građana“ u svom govoru na godišnjoj konferenciji Partnerstva otvorenih vlada u aprilu 2012. godine u Brazilu.

Iskustva Vlade Crne Gore u razvoju ove platforme trenutno koristi Vlada Republike Slovačke u procesu razvoja svog portala za e-peticije. Predstavnici Vlade Crne Gore koji su radili na realizaciji ovog projekta su, u tom smislu, podijelili svoja iskustva sa slovačkim kolegama, na njihovu inicijativu, u avgustu 2012. godine u Bratislavi.

Projekat „Glas građana“ predstavljen je 15. novembra 2012. godine u Veneciji na Godišnjem plenarnom sastanku Venecijanskog kluba, najstarijeg i najznačajnijeg evropskog profesionalnog foruma za vladine komunikacije, koji okuplja najviše zvaničnike za komunikacije iz zemalja članica EU, gdje su predstavnici više zemalja izrazili interesovanje za ovaj servis.

III PREPORUKE ZA DALJI RAZVOJ PORTALA

Korisnici Portala, građani i predstavnici civilnog sektora pokazali su veliko interesovanje za novi servis koji im omogućuje aktivno učešće u kreiranju javnih politika.

Pristigle su brojne sugestije za dodatno unapređenje i razvoj Portala. Neki od tih predloga su već realizovani. Tragom sugestija građana i NVO, uvedena je ćirilčna verzija sajta, unaprijeđen je sam sistem, dok se trenutno, u saradnji sa Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori, radi na boljoj vizualizaciji sadržaja Portala kako bi se olakšala i pojednostavila njegova upotreba.

Najznačajnije sugestije za unapređenje Portala su:

- Zahtjev za smanjenjem broja potrebnih potpisa za izglasavanje peticija – često se ističe podatak da penetracija interneta od oko 50% ukazuje na potrebu smanjenja praga od 6.000 potpisa potrebnih za izglasavanje peticija, koji korespondira sa ustavnom odredbom da 6.000 birača mogu preko izabranog poslanika podnijeti Skupštini Crne Gore na razmatranje predlog zakona. Budući da je projekat „Glas građana“ dio Akcionog plana pripremljenog u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada, Operativni tim za izradu Akcionog plana će do kraja januara 2013. godine utvrditi svoju preporuku o ovom pitanju.
- Više organizacija civilnog društva predložilo je da se ovaj servis proširi i na jedinice lokalne samouprave, koje bi se na taj način mogle uspješnije pozabaviti konkretnim problemima i zahtjevima građana u lokalnim sredinama. U neformalnim kontaktima koji su ostvareni sa predstavnicima nekoliko jedinica lokalne samouprave izražena je njihova spremnost da uvedu slične servise.

- Jednojezičnost portala se navodi kao njegov nedostatak. NVO su predložile izradu verzija portala na albanskom i romskom jeziku. Realizacija ovog predloga bi dovela do određenog usložnjavanja administriranja portala i obrade peticija, iako ne bi podrazumijevala dodatna ulaganja (osim troškova prevoda), s obzirom da je ova funkcionalnost predviđena ugovorom o realizaciji projekta.

IV ZAKLJUČNE NAPOMENE

Projekat „Glas građana – e-peticije“ je uspješno startovao, čime je dat pozitivan doprinos razvoju principa dobrog upravljanja i participativne demokratije u Crnoj Gori .

Ovim projektom je, po prvi put u Crnoj Gori i širem regionu, građanima data sistemska mogućnost da, ne samo aktivno učestvuju u kreiranju javnih politika, već da i sami iniciraju programske aktivnosti izvršne vlasti.

Sa stanovišta nacionalne politike, ključne vrijednosti ove platforme su sljedeće:

- Vladu čini otvorenijom i pristupačnijom za inicijative građana;
- Afirmiše dijalog, saradnju i objedinjavanje svih društvenih kapaciteta u pravcu rješavanja konkretnih društvenih problema koje građani smatraju značajnim;
- Afirmiše konstruktivnost i odgovornost u rješavanju javnih problema – uz kritiku i identifikovanje problema nude se i konkretna rješenja;
- Jačaju se kapaciteti i odgovornost građana i civilnog sektora za saradnju i partnerstvo sa vladom;
- Uvodi se instrument koji omogućava građanima da na konstruktivan i produktivan način izraze svoje nezadovoljstvo i ponude rješenja za konkretne društvene probleme;
- Uvodi se instrument koji Vladi ukazuje, po jasno mjerljivim indikatorima, na preovlađujuće stavove i očekivanja javnosti u konkretnim oblastima javnih politika.

Budući da je u javnosti doživljen kao svojevrsni simbol participativne demokratije u Crnoj Gori, veoma je značajno da ovaj projekat bude dodatno razvijan uz uvažavanje sugestija građana i civilnog društva.

U Podgorici, 24. 12. 2013. godine

zamjenik koordinatora Tima
Vuk Vujnović

VLADA CRNE GORE

TIM ZA KOORDINACIJU KOMUNIKACIONIH AKTIVNOSTI

DRUGI IZVJEŠTAJ O FUNKCIONISANJU PORTALA „GLAS GRAĐANA – E-PETICIJE“

Podgorica, april 2013.

I UVOD

„Glas građana – e-peticije“ je portal koji omogućava javnosti da utiče na proces kreiranja javnih politika, putem podnošenja elektronskih peticija Vladi Crne Gore.

Na portalu „Glas građana – e-peticije“ svaki punoljetni državljanin ili stranac sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori može da pokrene ili glasa za elektronsku peticiju iz bilo koje oblasti iz djelokruga rada Vlade.

Izrada portala za elektronske peticije je jedna od aktivnosti predviđenih Akcionim planom pripremljenim u skladu sa principima multilateralne inicijative Partnerstvo otvorenih vlada. Realizacijom ovog projekta, Crna Gora je postala prva zemlja u širem regionu koja je uvela ovakav model interaktivnog kreiranja javnih politika.

Projekat je realizovan u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) – Kancelarija u Podgorici, na osnovu Sporazuma o realizaciji projekta potpisanog 23. aprila 2012. godine, oslanjajući se na uporedna iskustva Velike Britanije, Njemačke i SAD-a.

Portal su zvanično pustili u rad tadašnji predsjednik Vlade Igor Lukšić i stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski na konferenciji za novinare 9. oktobra 2012. godine.

Do sada je podnijeto ukupno 55 elektronskih peticija, od kojih su 21 ispunile uslove da budu dostupne za glasanje na portalu „Glas građana“. Ove peticije su prikupile ukupno 14.136 glasova podrške građana Crne Gore.

Ukupno su 34 peticije odbijene, u skladu sa pravilima portala, jer nijesu bile u nadležnosti Vlade, već jedinica lokalne samouprave.

Peticija kojom se zahtijeva hitna izgradnja i/ili dogradnja vrtića u Podgorici, Baru i drugim opštinama gdje je prisutan problem ograničenih smještajnih kapaciteta, izglasana je 11. decembra 2012. godine, dobivši ukupno 6.616 glasova.

Razmatrajući ovu peticiju, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 24. januara 2013. godine, zadužila Ministarstvo prosvjete da u najkraćem mogućem roku raspiše javni poziv za javno-privatno partnerstvo za izgradnju predškolskih ustanova u gradovima u kojima je najizraženiji problem nedostatka prostornih kapaciteta, kao i da nastavi pregovore sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope o kreditnim sredstvima u iznosu od 10 miliona eura za izgradnju predškolskih ustanova u Podgorici, Pljevljima i Ulcinju.

Peticija kojom se zahtijeva da Policijska akademija u Danilovgradu dobije ime po policijskom funkcioneru Slavoljubu Slavku Ščekiću, 6. aprila 2013. godine dobila je potreban broj od 6.000 potpisa podrške građana. Ova peticija biće otvorena za glasanje do 16. aprila 2013. godine, nakon čega će Ministarstvo prosvjete kome je upućena imati 20 radnih dana da je razmotri i predloži Vladi odgovarajuće zaključke.

II NAČIN FUNKCIONISANJA PORTALA

Portal „Glas građana“ omogućava svakom punoljetnom državljaninu Crne Gore koji ima biometrijsku ličnu kartu, kao i strancu sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori koji posjeduje ličnu kartu za strance, da podnesu peticiju iz bilo koje oblasti u okviru nadležnosti Vlade Crne Gore.

Kandidujući peticiju na portalu „Glas građana“ korisnik bira ministarstvo nadležno za postupanje po njegovoj/njenoj peticiji.

Ukoliko peticija ispunji pravila za podnošenje, nadležno ministarstvo prihvata da ona bude vidljiva na portalu i otvorena za glasanje. Ako peticija ne ispunjava propisana pravila, ona se odbacuje, a podnosilac peticije biva obaviješten putem maila o razlozima donošenja takve odluke.

Ako peticija u roku od 60 dana dobije podršku najmanje 6.000 građana nadležno ministarstvo je podnosi Vladi na razmatranje u roku od 20 radnih dana od završetka glasanja.

Peticija se zatim razmatra na sjednici Vlade i Vlada odlučuje da li će, i u kojoj mjeri, prihvatiti zahtjeve iznijete u peticiji. Ukoliko odluči da prihvati peticiju, Vlada zaključkom zadužuje nadležna ministarstva da preduzmu odgovarajuće aktivnosti u cilju ispunjavanja navedenih zahtjeva.

Istovremeno, ukoliko odluči da peticija nije prihvatljiva, Vlada o tome obavještava javnost navodeći razloge zbog kojih je peticija na sjednici Vlade ocijenjena kao neprihvatljiva (npr. u suprotnosti je sa strateškim opredjeljenjima i politikama za koje je Vlada dobila mandat od Skupštine Crne Gore).

II UNAPREĐENJE SISTEMA PORTALA

Pregledom logova u sistemu portala „Glas građana – e-peticije“ utvrđeno je da je u periodu od 11. do 21. februara 2013. godine jedan broj korisnika bio onemogućen da glasa za e-peticije, iako su pravilno popunjavali formular za glasanje i unosili tačne lične podatke.

Ova tehnička greška je ubrzo nakon prijave korisnika ispravljena i logovi nakon 21. februara u 17.55 sati nijesu registrovali nijednu sistemsku grešku.

Radi obezbjeđivanja ravnopravnih uslova za sve korisnike portala, rok za glasanje je produžen za 10 dana za sve tri e-peticije koje su u navedenom periodu bile dostupne za glasanje.

III PREPORUKE OPERATIVNOG TIMA ZA IZRADU I SPROVOĐENJE MJERA IZ AKCIONOG PLANA U SKLADU SA PRINCIPIMA PARTNERSTVA OTVORENIH VLADA I TIMA ZA KOORDINACIJU KOMUNIKACIONIH AKTIVNOSTI VLADE CRNE GORE ZA DALJI RAZVOJ PORTALA

Korisnici Portala, građani i predstavnici civilnog sektora pokazali su veliko interesovanje za novi servis koji im omogućuje aktivno učešće u kreiranju javnih politika.

Pristigle su brojne sugestije za dodatno unapređenje i razvoj Portala. Neki od predloga su već realizovani. Tragom sugestija građana i NVO, uvedena je ćirilčna verzija sajta, unaprijeđen je sam sistem, a u toku je, u saradnji sa Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori, i bolja vizualizacija sadržaja Portala, putem jednostavnih grafičkih prikaza i video-snimka koji objašnjavaju korišćenje portala na principu korak-po-korak.

Vlada Crne Gore je, zaključkom br. 06-2703/9-12 od 17. januara 2013. godine, zadužila Tim za koordinaciju komunikacionih aktivnosti Vlade Crne Gore i Operativni tim za izradu i sprovođenje mjera iz Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada da uvažavajući okolnost ograničenog pristupa internetu dijela populacije Crne Gore, kao i sugestije civilnog sektora i građana, pripreme predlog mjera za dalje unapređenje servisa „Glas građana – e-peticije“.

U skladu sa navedenim zaključkom Vlade, Operativni tim i Tim za koordinaciju komunikacionih aktivnosti Vlade Crne Gore, prikupili su sugestije i komentare civilnog sektora i građana u vezi sa daljim unapređenjem portala. S tim u vezi, prikupljeni su i razmatrani sljedeći predlozi i upućene sljedeće preporuke Vladi za unapređenje portala „Glas građana – e-peticije“:

1. Smanjenje broja potpisa neophodnih da bi se inicijativa razmatrala na Vladi

INICIJATORI:

- NVO MANS
- NVO CDT
- NVO INSTITUT ALTERNATIVA
- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA
- NVO CRNVO

NVO GRAĐANSKA ALIJANSA i NVO CDT:

Uvažavajući okolnost ograničenog pristupa internetu velikog dijela populacije Crne Gore predlaže se smanjenje broja potpisa potrebnog za izglasavanje e-peticije sa 6000 na 3000.

Ovaj predlog zasnovan je na sljedećim podacima Monstata:

- 49,9 % građana Crne Gore imaju pristup internetu;
- 53,2% građana koriste računar;
- internet je dostupan u 55% domaćinstava.

NVO MANS:

Smanjiti broj neophodnih potpisa podrške sa postojećih 6,000 na 1,000 ili 1,500 maksimum, te da se uvede obligatorna klauzula Vladi da ukoliko tokom jednog mjeseca nijedna peticija ne ostvari ni toliko glasova, da će se razmatrati ona sa najvećim brojem potpisa podrške koja je istekla.

Obrazloženje za smanjenje broja potpisa (prenosi se integralno):

„Iako postoji veći broj ljudi u Crnoj Gori koji imaju ličnu kartu^[1] od ljudi koji imaju pravo glasa, broj dovoljan za prolaz e-peticije mora biti manji jer ne raspolažu svi ljudi (sa ličnom kartom) kompjuterskom opremom a ni adekvatnim znanjem za popunjavanje e-peticije. Potrebna cifra mora biti proporcionalna broju ljudi koji imaju mogućnosti i znanja za pokretanje ove inicijative. Da bi glasači u Crnoj Gori podnijeli Predlog zakona u Skupštinu, potrebno je 6,000 potpisa, što u stvari predstavlja 1,167 % od ukupnog glasačkog tijela koje iznosi 514,055^[2]. Ukoliko bismo se vodili ovom logikom onda bi i za potpisivanje e-peticije bilo potrebno 1,167 % potpisa od kompjuterski pismenih lica. Na osnovu podataka MONSTATA^[3], istraživanje vezano za ukupan broj stanovništva starijih od 15 godina prema poznavanju rada na računaru odnosi se na 501,278 ljudi, od čega samo 172,829 spada u kategoriju kompjuterski pismenih lica. Ovaj podatak nam govori da bi od ukupnog broja glasača samo ≈ 34 % ljudi imalo mogućnosti i znanja da popuni e-peticiju. Samim tim, prag od 6,000 potpisa mora biti smanjen za trećinu kada je e-peticija u pitanju. Do tačnog broja možemo doći i matematički:

$$1,167 \% \times 172,829 = 2,016.91 \approx 2,000$$

Takođe, treba uzeti u obzir i druga ograničenja do kojih je došao MONSTAT, a odnose se na činjenicu da samo 51.3 % stanovništva ima pristup računaru. Broj lica starosti između 16 i 74 godine koji su koristili računar iznosi 53,2%, dok procenat onih koji nikada nijesu koristili računar iznosi 46,8%. Takođe, s obzirom da se cifra od 2,000 odnosi na lica starija od 15 godina, taj se broj treba dodatno umanjiti, jer nemaju sva maloljetna lica lične isprave koje bi im omogućile da glasaju.

Iz tog razloga, po našem mišljenju, potreban broj potpisa da bi jedna e-peticija trebala biti razmatrana ne treba da prelazi 1,000, ili u najgorem slučaju 1,500.“

PREPORUKA VLADI:

Uvažavajući okolnost ograničenog pristupa internetu velikog dijela populacije Crne Gore predlaže se smanjenje broja potpisa potrebnih za izglasavanje e-peticije sa 6.000 na 3.000.

^[1] Da bi neko postao birač mora da ima 18 godina, a da bi dobio ličnu kartu mora biti stariji od 14. Zakon o ličnoj karti u članu 2, stav 2 navodi sledeće: „Građanin stariji od 14 godina života, koji ima prebivalište u Crnoj Gori, ima pravo na ličnu kartu“.

^[2] Podatak dobijen iz poslednjeg Centralnog biračkog spiska.

^[3] Podaci utvrđeni na popisu stanovništva iz 2011. godine.

Ovaj predlog zasnovan je na sljedećim podacima Monstata:

- 49,9 % građana Crne Gore imaju pristup internetu;
- 53,2% građana koriste računar;
- internet je dostupan u 55% domaćinstava.

2. Razmotriti svrsishodnost ograničenja pri podnošenju peticija, a koja se odnose na dio šta sve ne smije sadržati elektronska peticija:

- **Uvredljiv, provokativan ili nepristojan vokabular;**
- **Nerazumljive formulacije;**
- **Šale ili besmisleni sadržaj.**

INICIJATOR:

- NVO MANS

PREPORUKA VLADI:

- Zadržati postojeće rješenje

OBRAZLOŽENJE:

Ograničiti mogućnost podnošenja peticija sa navedenim sadržajem imajući u vidu sljedeće činjenice:

- Navedeno ograničenje u vezi sa pristojnosti imaju sve slične platforme u svijetu i svi vladini sajtovi.
- Identično ograničenje se nalazi u svim uporednim iskustvima. (Ovdje se misli na peticije koje su nerazumljive, iz kojih ne može da se razumije šta podnosilac traži da se učini. Takođe, potrebno je imati u vidu da se ne može odbiti peticija koja vam se ne sviđa sa obrazloženjem da je nerazumljiva)
- Cilj ograničenja je da se ohrabri konstruktivna razmjena i javna participacija, a ne da se kreira forum za šale i besmisleni sadržaj.

3. Uvesti mogućnost podnošenja peticije - zahtjeva za razrješenje javnih funkcionera

INICIJATORI:

- NVO MANS
- NVO CDT

UPOREDNA PRAKSA

- Pravila **njemačkog portala za e-peticije**: Sadrži ograničenje da se peticije ne mogu odnositi na pojedince
- Pravila **britanskog i američkog portala**: Ne postoji ograničenje da se peticije ne mogu odnositi na razrješenje javnih funkcionera

PREPORUKA VLADI:

- Potrebno je zadržati postojeće rješenje imajući u vidu sljedeće činjenice:

- Bez obzira na uporedna rješenja, potrebno je imati rezervu po ovom pitanju, iz razloga što crnogorska kultura javnog dijaloga i svijest o potrebi očuvanja integriteta svake ličnosti nije na istom nivou kao u nekim zemljama sa dugom demokratskom tradicijom.
 - Postoji opravdana bojazan da bi se servis e-peticija mogao pretvoriti u progon pojedinaca koji nije u realno mogućoj mjeri utemeljen pretežno na kritici njegovih radnih učinaka
- U narednoj fazi funkcionisanja servisa razmotriti navedenu mogućnost za unapređenje portala
 - U okviru sekcije „Uputstvo za podnošenje e-Peticija” na portalu e-peticija treba dodati napomenu u vezi sa mogućnošću razrješenja javnog funkcionera koja je definisana članom 24 Zakona o sprječavanju sukoba interesa ("Sl. list Crne Gore", br. 01/09 od 09.01.2009, 41/11 od 10.08.2011, 47/11 od 23.09.2011)

4. Produženje vremenskog roka od 2 mjeseca koji je ostavljen za prikupljanje potpisa od dana prihvatanja peticije

INICIJATOR:

- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA

PREPORUKA VLADI:

Polazeći od potrebe unapređenja stepena javne participacije u Crnoj Gori, kao i od uporednih iskustava zemalja koje koriste e-peticije kao sredstvo elektronske participacije, predlaže se povećanje roka za potpisivanje e-peticija sa 2 na 3 mjeseca.

Analizom uporednih iskustava utvrđeno je da rokovi za potpisivanje e-peticija variraju od 4 sedmice (Njemačka) do čak godinu dana (Velika Britanija).

5. Omogućavanje višejezičnosti

INICIJATOR:

- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA

PREPORUKA VLADI:

- Zadržati postojeće rješenje

OBRAZLOŽENJE:

Za sada nije potrebno kreiranje verzije portala na drugim jezicima, imajući u vidu sljedeće:

- Već implementirana verzija portala na službenom jeziku, ćirilica i latinična verzija portala
- Uvođenje novih jezika zahtjevno zbog problema prevođenja i administriranja, a u smislu finansijskih sredstava i ljudskih resursa
- Mogućnost pogrešnog tumačenja prilikom prevođenja
- Ne postoji uporedna praksa u vezi sa iniciranjem preporukom

6. Mogućnost objavljivanja i jasnijeg označavanja načina na koji se obrađuju podaci, ko ih arhivira i ko ih i u koje svrhe može koristiti

INICIJATOR:

- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA

PREPORUKA VLADI:

U cilju dodatne afirmacije portala „Glas građana – e-peticije“ kao mehanizma koji omogućava direktno učešće građana u kreiranju javnih politika, predlažu se dodatne aktivnosti u pravcu promocije ovog servisa, kao i bolje vizuelizacije sadržaja i približavanja građanima pravila funkcionisanja portala i zaštite ličnih podataka.

7. Proširenje platforme na lokalne samouprave

INICIJATORI:

- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA
- NVO CDT

PREPORUKA VLADI:

Imajući u vidu da servis „Glas građana – e-peticije“ ne omogućava razmatranje građanskih inicijativa koje su u nadležnosti jedinica lokalne samouprave, predlaže se da Vlada ponudi iskustvo razvoja i implementacije ovog servisa svim jedinicama lokalne samouprave koje izraze interesovanje da projekat e-peticija implementiraju na lokalnom nivou.

8. Povećanje maksimalnog broja karaktera koji se može iskoristiti prilikom opisivanja inicijative

INICIJATOR:

- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA

PREPORUKA VLADI:

- Zadržati postojeće rješenje

OBRAZLOŽENJE:

Zadržati ograničenje na istom nivou imajući u vidu sljedeće:

- UK peticije imaju identičan broj od 1000 karaktera za opis iz razloga da bi opis bio kratak i jasan
- “We the People” platforma Vlade SAD predviđa 800 karaktera za opis
- Nijedna od 49 do sada podnesenih peticija nije sadržala ni približno maksimalni broj od 1000 karaktera – u praksi ovo se nije ispostavilo kao ograničenje

9. Jasnije istaći nadležnosti ministarstava na Portalu

INICIJATORI:

- NVO CDT
- NVO INSTITUT ALTERNATIVA
- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA
- NVO CRNVO

PREPORUKA VLADI:

U zajedničkoj komunikaciji sa civilnim sektorom definisati mjere za unapređenje portala na način da se jasnije istaknu nadležnosti ministarstava.

10. Objavljivanje inicijativa koje su odbačene na Portalu (ako nisu uvredljive, šaljive ili na drugi način neprimjerene, npr. pozivaju na vjersku, nacionalnu... mržnju)

INICIJATORI:

- NVO CDT
- NVO INSTITUT ALTERNATIVA
- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA
- NVO CRNVO

PREPORUKA VLADI:

- Preporuka se prihvata

11. Ukloniti traženje suvišnih podataka (dovoljan je JMBG)

INCIJATOR:

- NVO GRAĐANSKA ALIJANSA

PREPORUKA VLADI:

- Zadržati postojeće rješenje

OBRAZLOŽENJE:

JMBG i broj biometrijske lične karte se traže isključivo radi sprečavanja zloupotrebe ličnih podataka od strane trećih lica (npr. preko biračkih spiskova pojedinci mogu doći u posjed velikog broja JMB građana što ostavlja veliki prostor za zloupotrebe). Stoga, predlaže se da se i dalje popunjavaju i brojevi lične karte.

12. Produžiti rok za razmatranje ispunjenja uslova za podnošenje peticije sa 10 na 15 radnih dana

INICIJATOR:

- Vuk Vujnović, član Operativnog tima za izradu i sprovođenje mjera iz Akcionog plana u skladu sa principima Partnerstva otvorenih vlada

PREPORUKA VLADI:

- Preporuka se prihvata